

RYLANDER, A[XEL]

Konsumtionskredit : Nytt sekel - bättre varor

Stockholm
1901

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Kooperativa Förbundets Småskrifter II.

2:a upplagan.

*Polit. kon.
Koop.
Sällsk
0*

KONSUMTIONSKREDIT

— ◆ —
NYTT SEKEL — BÄTTRE VANOR

AF

A. RYLANDER

STOCKHOLM
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI 1901.

»Det räcker inte, vi ä' tyungna», heter det vanligen, så snart seden att köpa på kredit kommer på tal.

Under kännedom om att arbetsklassen, med få undantag, lever ur hand i mun, *förefaller* ju detta påstående ganska riktigt.

Konsekvensen däraf skulle då bli, att konsumtionskrediten är till hjälp eller nytta för dem, som icke »få det att räcka till».

Att följderna af konsumtionskrediten äro rakt motsatta börjar emellertid allt mera inses.

Det har häller inte saknats försök att motarbeta och inskränka denna kreditform, men de ha hittills ohjälpligt strandat på handelskonkurrensen och — liknöjdheten.

De *kooperativa föreningarna* äro, dock äfven de, med många undantag, nästan de enda som lyckats införa kontant handel.

Hur krediten »hjälper».

Hvad nytta eller hjälp kan nu en arbetarefamilj hafva af konsumtionskrediten?

Större eller längre kredit än för en 8 à 14 dagar lära väl arbetarna i allmänhet icke få. Nå, detta förskott på fjorton dagar tages — och förbrukas några gånger om. Man tar »på krita» till nästa aflöning undan för undan, men som det *därigenom* naturligtvis icke blir ökade inkomster, så »räcker det» fortfarande »inte till».

På detta vis står den, som söker bot för sin ekonomi i konsumtionskrediten, inom ganska kort tid på en punkt, som är afgjort sämre än den han stod på förut. Det halar hastigt nog tillbaka, och därhän att familjen står i skuld för ett par veckors blifvande aflöning, och det

lilla »andrum», som vanns genom att slippa betala varorna genast för en eller ett par tre gånger är bortblåst.

Nu måste aföningen användas att betala hvad man *redan* förbrukat, och då behofven icke bli mindre därför att man gör skulder, tages det vanliga kvantum varor på ny kredit.

Familjen, som förut lefde af hvad den *förtjänat*, lever nu af hvad den *kommer* att förtjäna, och är naturligtvis i en mycket obehaglig ställning. Alla dessa »kladdar» på magasinens och diversebodarnas diskar, med sina väldiga massor af för det mesta mycket små poster, bära ett värtaligt vittnesbörd om huru konsumtionskreditens offer göra sina inköp. Krediten blir hufvudsak, om varornas beskaffenhet och pris blir icke mycket, ja, alls intet fråga — inte ens om bägge delarna äro alldeles uppåt väggarna.

I händelse af sjukdom, olyckshändelse eller arbetslöshet står en famllj i sådant läge genast från början *utblottad*.

Kontant handel eller kredit?

Ja, invänder man, kontanthandeln är nog bra så länge man har arbete, men hur skall det gå om jag blir arbetslös?

Till svar härå kan frågas: Hur går det för dem, som använda krediten och vid sådant tillfälle ätit upp för en tid framåt hvad de *tänkt*, men nu icke *kunna* förtjäna?

En person, som bland vänner och kamrater är känd för att äga en ordnad ekonomi, erhåller lätt en tillfällig handräckning i nödens stund. Den däremot, som är skyldig öfverallt, vill ingen hjälpa. Man kan utan öfverdrift säga, att om ingen annan utväg funnes, det vore bättre att gå till »stampen» och låna t. ex. 20 kr. mot $1\frac{1}{2}$ procent = 30 öre och köpa sina varor kontant än att plottra på sig 20 kronors skuld hos »di-

versefrun». Det senare blir nog en långt dyrare utväg än det förra, i händelse af verklig förlägenhet, och i annat fall bör ju ingendera utvägen anlitas.

En annan, kanske ännu skadligare sida af konsumtionskrediten är, att de, som använda den, lätt frestas att *köpa mera* än som motsvarar deras inkomster, ja mera än de någonsin kunna betala.

Konsumtionskrediten har på detta sätt bringat *alla* samhällsklasser att lämna en stor kontingent af bedragare.

Hvilka köpa på kredit?

De som anlita konsumtionskrediten kunna indelas i tre stora hufvudgrupper.

1. Förmöget folk, som »köpa på bok» därför att de tycka att det är bekvämare; med dem ha vi här ej mycket att göra.

2. Arbetare, lägre tjänstemän, själf försörjare inom yrkena m. fl. sträfsamma, hederliga människor, som *vilja* göra rätt för den kredit de få.

3. En del folk ur alla samhällsklasser, ett särdeles föraktligt slag af vagabonder, som anlita krediten öfverallt hvar de komma åt, under föresats att bedraga, eller åtminstone alltid utan allvarligare tanke på att en gång betala. De kunna vara skyldiga skräddaren för kläder, skomakaren för skor, sitt spisställe eller sin handlande för mat, de kunna betala sin hyra ett par gånger, men sedan draga ut på tiden, och flytta nästa gång »det blir fråga om hyran».

Men de kunna därjämte något annat. De kunna hafva arbete, anställning eller andra inkomstkällor och göra af med sina inkomster på onyttig lyx eller dyrbara njutningar, utan tanke på att de äro klädda, födda och härbergerade af andra helt eller delvis.

Ur andra kategorien — och äfven den första — komma oupphörligen offer, som fallit för konsumtionskreditens förbannelser och glida ned i denna tredje.

Kreditsystemet är en orättvisa.

Hela samhället genomsyras af konsumtionskreditens onda. Den fria konkurrensen har tillika blifvit en *kreditkonkurrens*.

Den, som lämnar kredit, får alltid sälja. Och dessutom: »Får jag inte kredit, så går jag till ett annat ställe».

Att sådant icke kan gagna hvarken allmänheten eller handeln som yrke ligger i öppen dag.

Handelssystemet i sin helhet blir naturligtvis dyrare, ju flera förluster som drabba handeln, och ju mera arbete som måste nedläggas på att hålla reda på och inkassera alla fordringar.

De, som anlita kredit och betala ordentligt, få betala äfven för dem, som anlita kredit och icke kunna, i de flesta fall icke vilja betala sin skuld. Någon del torde äfven ibland komma på dem, som betala kontant.

Konsumtionskrediten har efter hand skapat all den likgiltighet för ekonomien, likgiltighet för, att på ordentligt och punktligt sätt honorera förbindelser, betala skatter o. s. v., som faktiskt i hög grad existerar. Den verkar i otaliga fall till demoralisation, ekonomisk ruin, fattigdom, bedrägerier och brott, Den hjälper ingen, men stjälpur tusen och åter tusen.

Kreditens kostar pengar!

Se här ytterligare några synpunkter på denna fördärflika konsumtionskredit.

1. Den köpande allmänheten får underhålla 3 à 4 gånger *flera* handelsaffärer än det verkliga behovet påkallar.

Det vore nämligen otänkbart att en sådan massa handlande kunde klamra sig fast, om en hvar köpte kontant i reela poster.

2. En massa familjer med begränsade inkomster kommer att lefva i *förskott*, på kredit, af blifvande lön.

3. Inköpen bli dyrare, plottriga, olämpliga och ofta större än de borde vara. I privataffärer hör det till en expedits förtjänster att kunna pracka på kunderna mera varor än de egentligen tänkt eller behöfva köpa. Vid kontant handel går detta icke så lätt. Men vid kredit-handeln går det lättare. Detta blir till olycka.

4. Folk vänjer sig af med att vara punktliga och korrekta i sina mellanhafvanden, vänjer sig vid *slarf*, och sänker därigenom förtroendet för sina sträfvanden.

5. Konsumtionskrediten bortstjäl tillfredsställelsen af en förtjänt penning. Denna måste ju genast användas att betala skulder med. Krediten bortstjäl möjligheten för massor af människor att någonsin kunna glädja sig åt en *egen* penning.

Allt måste kastas i dess ständigt uppspärrade gap.

Ett ständigt trångmål inställer sig. Rufvande där-öfver blir sinnet nedstämdt, hemmet förstört och familjens anseende och själförtroende undergräft.

Kreditens och arbetarerörelsen.

Här har icke minst *arbetarerörelsen* svåra stöttestenar. Här påträffas de, som »icke ha råd» att vara med i fack-föreningen, eller hålla sin egen tidning, och som åtminstone hälst vilja ha kredit på både afgifterna till föreningen och prenumerationsafgiften för tidningen. Här påträffas de, som »icke ha råd» att teckna en tofskilling till en lönestrid, men som ha råd att bjuda insamlaren på öl — på kredit.

Sådana äro verkningarna af konsumtionskrediten, visst icke i alla, men dock i en oändlig massa falla inom den befolkningsgrupp här närmast talats om.

Arbetarerörelsen har hittills ägnat allt för liten uppmärksamhet åt att konsumtionkreditens olyckliga följder i själfva verket äro bland de *svåraste* hindren för dess raska framgång.

Den tid är ju längesedan förbi, då en och annan bland oss trodde, att det var själfva masseländet som

skulle direkt blifva den sociala frågans S:t Göran. Erfarenheten har nu tvärtom visat, att det alltid är de omtänksammaste, ordentligaste, korrektaste och till följd däraf i allmänhet bäst situerade arbetarna, som kunna göra något och vinna något för hela sin klass. Är där emot det ekonomiska trångmålet riktigt svårt, lefnadsställningen nedprässad under en viss gräns, där är det också svårast för arbetarerörelsen att tränga fram.

Men där det finnas *andra* orsaker till försvagad ekonomi än knappa inkomster, måste man alltså äfven ge akt på dessa. Och till sådana orsaker hör just den olycksbringande konsumtionskrediten.

Ett exempel. Det är bestämt ingen öfverdrift att säga, att vi till stor del ha denna olycksaliga kredit och däraf alstrade slöhet att tacka för att många, många tusenden af Stockholms arbetare *sakna rösträtt*. Detta skadar rösträttssaken ofantligt, och vill man icke medge det, så får man väl i alla fall medge, att det icke kan gagna den, att motståndarna kunna säga: »Stockholms arbetare hafva faktiskt rösträtt *om* de blott betala sina skatter, ja, till och med vore de då i majoritet i Stockholm redan nu.»

I att på detta och andra fält väcka arbetarklassens själfkänsla och verka till bättring och uppryckning, däri har arbetarerörelsen ännu mycket att utföra. Mycket *måste* nödvändigt göras, innan det är möjligt att uppnå en högre grad af förtroende arbetarna emellan, och ett allmännare förtroende utåt. Ett fortfarande förbiseende häraf straffar sig själf.

Hur konsumtionskrediten skall bortarbetas.

Det är väl troligt, att det blir den *kooperativa* rörelsen förbehållet att gå i spetsen för bortarbetandet af konsumtionskrediten. Den privata handelsvärlden hvarken vill eller kan öfvergifva konsumtionskrediten. Deras »*fria konkurrens*» sörjer för resten nog för, att äfven där viljan

finnes, det icke går för sig att öfvergifva denna inrotade osed.

Alla förståndiga människor, alla som sätta värde på en ordnad ekonomi och som ville se alla göra det, böra därför af alla krafter *understödja den kooperativa rörelsen*.

Den organiserade arbetarörelsen har likväl det *största* intresset af att stödja den kooperativa rörelsen. Utan en ordnad hushållning ha de ekonomiska fördelar en arbetare kan få genom organisationen icke sitt rätta värde, och organisationen får, om det brister i det stycket, icke glädja sig åt en verklig höjning öfver hela linien.

Genom de kooperativa idéerna och affärsföretagens utbredning vänjer folk sig småningom vid att köpa kontant, att sätta värde på slanten, med ett ord vid en ordnad ekonomi. De bli därigenom gladare till lynnet, ädlare till sinnet, känna sig starkare och mera oberoende, få större förtroende till sig själfva och till andra, hvilka göra som de. Sådant folk vilja icke och behöfva icke håller underkasta sig hvad kreditens offer i så många fall måste finna sig i. De bli *arbetarörelsens fastaste stöd*, och på samma gång *samhällets* bästa individer, medan konsumtionskreditens offer i stort sedt äro vår rörelsens Achilleshäl.

Upp därför alla fiender till konsumtionskrediten, alla vänner af den kooperativa rörelsen till gemensamt arbete! Det kostar, där idén redan är förverkligad, ingenting annat än litet agitation bland vänner och bekanta och besväret att gå förbi den privata handelsaffären till den kooperativa. Där sådana affärer ännu icke finnas, kan man ju samla en eller annan tia till mans att börja med. Sedan kostar det icke håller där någonting, medan mycket, mycket är att vinna.

Och så en sak till sist, som aldrig får glömmas: enighet, *enighet, enighet!*

www.books2ebooks.eu